

samenwerkingsverband
plattelandsgemeenten

Leefbaarheid op het platteland

Ellen van Selm
Burgemeester Opsterland

7 maart 2019 . Atelier Twente

Programma

- Kennismaken P10
- Opsterland 2 typische P10-dorpen
- Onderzoek leefbaarheidsinitiatieven

www.p-10.nl

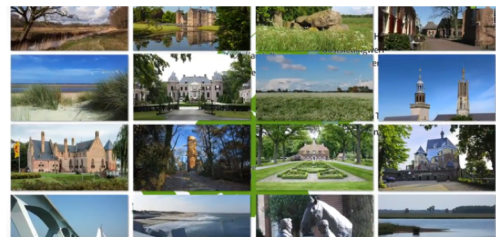
P10

Wij zijn de bestuurders van het platteland, van 17 gemeenten met:

- Veel grondoppervlak (12% van NL), kleine kernen en een lage bevolkingsdichtheid
- Ruim 583.000 inwoners
- Kennis van de dynamiek en uitdagingen van het platteland
- Een groot organiserend vermogen
- Kennis en ervaring die we onderling delen over het werk aan een sterk platteland

www.p-10.nl

De P10 in tweeënhalve minuut

>>> FLIMPIE P10

www.p-10.nl

Strategische agenda 2018 tot 2022

Visie: Een leefbaar en aantrekkelijk platteland, dat in samenspel met de stad ruimte biedt voor oplossingen

Gedeelde kenmerken

/ veel ruimte & groen en een lage bevolkingsdichtheid

Voordelen versterken

/ door samenwerking met stedelijke gemeenten te verbeteren

Nadelen verkleinen

/ met gericht beleid voor gebieden waar we lager scoren

www.p-10.nl

Wat wij doen

Wij delen kennis en voeren lobby waarbij we ons richten op vier thema's:

- Leefbaar platteland
- Maatwerk platteland
- Samenspel met de stad
- Sociaal platteland

(uit de Strategische Agenda 2019 -2023)

www.p-10.nl

De P10 | Ruimte voor oplossingen

Platteland biedt ruimte om met klimaatverandering om te gaan.

Bijvoorbeeld:

- Bufferfunctie voor water.
- Stimuleren multifunctioneel landgebruik

www.p-10.nl

De P10 | Ruimte voor oplossingen

- Platteland biedt ruimte voor innovaties op het gebied van energietransitie
- Overstappen naar volledig duurzame energie is enige lange termijnoplossing

Goede voorbeelden:

- Wijnjewoude energieneutraal
- Windpark Wieringermeer
- Energieneutraal Eiland 2020 Goeree Overflakkee

www.p-10.nl

Actualiteit

- Grote vertegenwoordiging in VNG-Commissies
- Deelname InterBestuurlijke Samenwerking – Vitaal Platteland en Democratisch Bestuur
- Inzet regio-envelop als gedeconcentreerde regio
- Eigen P10-onderzoek naar leefbaarheid
- Onderwerp Asbestsanering, Drugsafval

www.p-10.nl

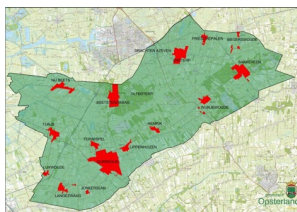
samenwerkingsverband
plattelandsgemeenten

P10 voorbeeld Opsterland

Opsterland | Typisch P10

- 16 kernen
- 230 km²

www.p-10.nl

Opsterland | MFA Tijnje

- 1550 inwoners.
- Rijk verenigingsleven, voorzieningen onder druk.
- Mogelijke sloop van de gymzaal.

>>> [FLIMPJE TYNJE](#)

www.p-10.nl

Opsterland | Dorpshuis Jonkerslân

- 300 inwoners. School recent opgeheven.
- Dorp verzoekt gemeente om dorpshuis te verplaatsen naar leeggekomen schoolgebouw.
- Moderne keuken, vergaderzalen, oefenruimte, huiskamer, bar.
- Ruim 5000 vrijwilligersuren.
- Ruim € 175.000,- ingebracht door het dorp.

www.p-10.nl

Van dorpsvoorbeelden naar agenda platteland

- Tientallen voorbeelden te geven: energie coöperaties, zonneparken, cultuurinitiatieven, coöperaties, zwembaden, musea, vluchtelingen.
- Agenda Stad: samenwerking tussen rijk, steden en stakeholders gericht op versterken van groei, innovatie en leefbaarheid van Nederlandse steden. Gebaseerd op praktische resultaten en gericht op politieke impact.
- Agenda Platteland: idem! Oplossingen voor de vraagstukken van vandaag.

www.p-10.nl

Wat is voor u een fijne buurt / fijn dorp / een fijne wijk?

www.p-10.nl

Leefbaarheid

- Schoon, heel en veilig
- Voorzieningen bereikbaar / voorhanden
- Sociale structuur

www.p-10.nl

Leefbaarheidsinitiatieven in het platteland

Culturen van eigenaarschap

www.p-10.nl

Context

- Opschaling en de hang naar kleinschalige oplossingen in het platteland (eerder VNG onderzoek): in hoeverre zit de veerkracht juist in die kleinschaligheid...
- Rol platteland in energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Wat valt daar uit te leren voor de nationale opgave en onder welke voorwaarden kan het platteland hieraan bijdragen...
- Handelingsperspectieven voor een goed samenspel van de leef- en systeemwereld, gericht op de beoogde positie van de burger in de omgevingswet
- Daarvoor nodig: meer inzicht in de achtergrond en werking van de vele initiatieven op het platteland

www.p-10.nl

Onderzoek

Op welke wijze zijn leefbaarheidsinitiatieven in het platteland ingebed in een cultuur van zelforganisatie en hoe hangen verschillende vormen van eigenaarschap daar mee samen?

- Inventarisatie dorpsculturen
- Interviewen actieve dorpingen, experts en politici
- Diversiteitsanalyse
- Case study analyse
- Workshop politici en experts

www.p-10.nl

Aantal inwoners

Gemeente Aa en Hunze	1.950
Gasselternijveen	780
Grolloo	
Gemeente Berkelland	1.500
Retten	1.100
Rietmolen	
Gemeente Borger-Doorn	
Drouwenerven	255
Westdorp & Ellertshaar	150
Gemeente Goeree-Overflakkee	
Achthuisen	900
Herkingen	1.250
Gemeente Hof van Twente	
Azelo	250
Bentelo	2.110
Gemeente Opsterland	
Bakkenveen	1.925
Jonkersland	300
Gemeente Peel en Maas	
Meijel	6.900
Koningslust	1.250
Gemeente Schouwen-Duiveland	
Nieuwerkerk	2.645
Zonnemaire	750

Geluiden uit de dorpen...

Onderzoek

"(...) Hoe informeler de sfeer was, des te meer mensen op de praatstoel gingen zitten. Het voelde namelijk bij veel huishoudens alsof je de mensen al jaren kende en gewoon weer eens bij ze op koffiebezoek kwam. Overal werd ik open en warm onthaald."

Student Imme Koorn

www.p-10.nl

Geluiden uit de dorpen...

"Ik heb wel in al die jaren geleerd dat als je iets wilt bereiken, dan moet je goede mensen om je heen verzamelen. Dat kun je nooit alleen... Ik wist wel dat dit een dorp van doeners was, maar dat er zoveel kennis in dit dorp zit, dat is fantastisch. Verder zijn het ook regelaars. We hebben de dorpsaccommodatie gebouwd en de sociale aspecten, die binding, is belangrijk. We hadden er een paar in die groep zitten die daar voor zorgden en die waren misschien nog het meest waardevol. Die sociale cohesie zorgt voor randvoorwaarden. Die zorgde ervoor dat er zaterdagmiddag gehaktballen waren, dat er bier was, dat het voor mekaar was. Dat is zo belangrijk. Dus die sfeer creëer je. Dus die driehoek, menskracht, kennis, en die sociale binding maakt dat het aan het draaien gaat. Iedereen was aan de slag en we haalden netjes de opleveringsdatum, binnen de begroting."

Gerrit Lenderink uit Rietmolen

www.p-10.nl

Praktijk van omgaan met demografische veranderingen

www.p-10.nl

Geluiden uit de praktijk van sturing ...

"(...) Maar we hebben wel kaders, en een kader is als jij als gemeenschap een gemeenschapshuis wilt hebben, toon het maar aan dat je het rechte kunt houden. En als je dat kunt, is er voor ons geen enkele reden waarom jij het niet zou mogen hebben."

Wethouder Roland van Kessel uit Peel en Maas

www.p-10.nl

Conclusie: cultuur van zelf doen

Conclusies

- Leefbaarheidsinitiatieven worden steeds krachtiger en botsen dientengevolge steeds harder aan tegen de bestaande structuren van de verzorgingsstaat.
- De sociale duurzaamheid van plattelandsgemeenschappen is een grote zorg in de dorpen en vanuit deze zorg wordt het krimpbeleid niet begrepen.
- Dorpsgemeenschappen zijn heel goed in staat om met grote initiatieven een bijdrage te leveren aan de verduurzaming van Nederland.

www.p-10.nl

Sturen op initiatiefrijdheid

- Investeer in de basis van ontmoeten, plannen maken, ideeën ontwikkelen
- Maak het organiseren van dorpsactiviteiten zo makkelijk mogelijk
- Biedt ruimte aan de creativiteit om gemeenschapswaarden te combineren
- Faciliteer het leren van ervaringen
- Zorg voor een ontvankelijk institutioneel kader dat zich laat veranderen door leefbaarheidsinitiatieven

www.p-10.nl

Vijfpuntenplan

1. Hoe kunnen we onze rol als eerste overheid het beste vormgeven en hoe kunnen overheden gezamenlijk het beste bij lokale initiatieven aansluiten vanuit de vragen van het initiatief
2. Een toegankelijke en integrale kennisinfrastructuur, die lokale initiatieven faciliteert, motiveert en stimuleert
3. Zijn, in de ruimte die de Omgevingswet al biedt, processen en instrumenten te ontwikkelen om aan de verbrede benadering van maatschappelijke vraagstukken tegemoet te komen?
4. Hoe kunnen we belemmeringen in wet- en regelgeving en beperkingen in infrastructuur wegnemen en economische en sociale verdienmodellen ontwikkelen
5. Het organiseren van het gesprek met andere instituties om nieuwe verdien- en waarderingmodellen te vinden voor lokale initiatieven

www.p-10.nl

Vijfpuntenplan & onderzoek

www.p-10.nl

Meer P10

- www.p-10.nl
- twitter.com/P10_network
- Facebook.com/samenwerkingsverbandP10
- [Abonneer u op onze nieuwsbrief](#)

www.p-10.nl

Bedankt voor uw
aandacht